

Vierde zondag door het jaar

Evangelie Mattheus 20,29-34

Toen ze uit Jericho vertrokken, volgde Hem een grote menigte. Er zaten daar twee blinden langs de weg die, toen ze hoorden dat Jezus voorbijkwam, luidkeels begonnen te roepen: 'Heer, Zoon van David, heb medelijden met ons!' De mensen berispten hen en zeiden dat ze hun mond moesten houden. Maar ze riepen nog harder: 'Heer, Zoon van David, heb medelijden met ons!' Jezus bleef staan, riep hen bij zich en vroeg: 'Wat wilt u dat Ik voor u doe?' Ze antwoordden: 'Heer, open onze ogen!' Jezus kreeg medelijden en raakte hun ogen aan. Meteen konden ze zien, en ze volgden Hem.

Overweging

Veel woorden uit de religieuze traditie hebben voor ons aan betekenis verloren. Of ze hebben een negatieve bijklank. Denk maar aan deemoed en nederigheid. Of gehoorzaamheid. Eenvoud. Armoede van geest. Dienstbaarheid. Ook medelijden is zo'n woord. In moderne religieuze kringen wordt dan liever van compassie gesproken, soms van mededogen.

Dat heeft allemaal zijn goede redenen, en het is ook niet alleen maar verlies. Wij hebben andere waarden en idealen, een ander mensbeeld dat zijn goede kanten heeft. Mondigheid, zelfstandigheid, gelijkheid en gelijkwaardigheid, vrijheid, menselijke waardigheid.

Het mooie als je een modern mens bent van deze tijd, en toch in een religieuze traditie staat, is dat je beter in staat bent na te denken over de woorden en waarden die je gebruikt en tot je beschikking hebt. Het maakt je vrijer ten opzichte van de taal die je gebruikt. Om vrij te zijn, moet je kunnen vergelijken, en kunnen kiezen, en als je maar één taal hebt, kun je niet vergelijken en ben je afhankelijk van de taal die je hebt gekregen en waarmee je bent opgegroeid, de taal van iedereen om je heen.

Ik tenminste denk vaak na over wat woorden als dienstbaarheid en gehoorzaamheid en nederigheid aan waarden in zich bergen die in onze tijd niet meer zichtbaar zijn maar toch de moeite van het bewaren en overdenken waard. Ik geloof dat het mijn leven verdiept als ik erover na denk.

Medelijden heeft een slechte naam. In tijden van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid ben je het zelf schuld als je in nood komt. Geen pardon, geen medelijden. In tijden van individualisme is het zelfs moeilijk iemand te zien en tegen te komen die medelijden verdient. Ze zijn er wel, maar je ziet ze niet.

En van de andere kant wordt medelijden gezien als iets neerbuigends, je plaatst jezelf hoger dan degene aan wie je het medelijden schenkt. Medelijden is een belediging, je beschouwt de ander als een kind dat zichzelf niet helpen kan.

Zo wordt medelijden van twee kanten in de tang genomen.

Over Jezus wordt niet vaak verteld dat hij medelijden heeft. Vandaag in het evangelie met de twee blinden. Bij het graf van Lazarus. Twee maal bij een grote menigte die

moet eten, en bij de lijdenden die hem volgen. En in de parabel van de barmhartige Samaritaan.

Het hoeft ook niet. Jezus, en de hele Joodse traditie is vol van Gods barmhartigheid, ontferming, medelijden. Jezus' hele leven staat in het teken daarvan. Dan hoeft niet steeds gezegd te worden dat hij medelijden heeft en door medelijden bewogen wordt.

Jezus heeft medelijden, en komt in beweging. Diep bewogen, ontroerd, gaat Hij over tot actie. Zoals de God van het Oude Testament die zich bewogen ontfermt over het onderdrukte volk in Egypte, over de arme weduwe, over Ninive, over wat overbleef na de zondvloed.

Niet dat we in een samenleving leven zonder oog voor mensen. Rechters houden rekening met verzachtende omstandigheden, jongeren zijn kwetsbaar en verdienen geen straf als ze over de schreef gaan, maar een pedagogische benadering. Het onderwijs is kindvriendelijk. Voor terminale patiënten zijn er hospices. Er is hulp bij rampen en grote nood. En ga zo maar door. Een heel humane samenleving.

Dat is alles is voortgekomen uit medelijden en begrip voor wie het slecht getroffen had, of aan de zijlijn stond, of bescherming nodig had.

Wat gebeurt er als het medelijden er niet meer is? Verdwijnt dat dan allemaal weer?